

De regering van de laatste kans

André Mommen

“... on n'écrit pas sa vie en avance...”

– Elio Di Rupo

Zowat anderhalf jaar na de federale parlementsverkiezingen van juni 2010 heeft België dan eindelijk een regering. Het betekende de langste parlementaire crisis uit de geschiedenis van het koninkrijk. Na eindeloze onderhandelingen over de zesde staatshervorming slaagde Elio Di Rupo er eindelijk in om niet alleen de N-VA van Bart De Wever van de macht af te houden, maar ook om een op voorhand onmogelijk geachte tripartiete met socialisten, liberalen en christen-democraten te vormen. Voorwaar een krachttoer voor een man die in Vlaanderen door de flaminganten meer dan een ander gehaat wordt omdat hij “rood” is en, omdat de hypocrieten het niet durven zeggen, ook homo en immigrant is. Daarom hebben ze het liever over zijn slechte taalbeheersing van het Nederlands. Niet over het feit dat hij een intellectueel is die uit de arbeidersklasse is voortgekomen. Maar gelukkig, met Di Rupo kan nu ook de “lopende zaken” waarmee Yves Leterme al die tijd was opgezadeld, naar de politieke zolder verbannen.

Uiteraard mag men zich afvragen of deze zesde staatshervorming wel zo dringend noodzakelijk was. Iedereen weet immers dat de splitsing van het kiesarrondissement Brussel-Halle-Vilvoorde (BHV) niet de kern van het communautaire probleem was. Het ging immers allang niet meer om de taalfaciliteiten voor de Franstaligen in de Brusselse Rand, maar om de centen. De financiering van het armlastige Wallonië en van het Brusselse Gewest zou opnieuw moeten worden vastgelegd. Daarbij kwam nog dat de neoliberale *financialisering* van de welvaartsstaat aan de logica van de solidariteit heeft geknaagd. En niet alleen

tussen de gewesten, maar ook tussen de diverse inkomensgroepen en sociale klassen. Hier ligt immers ook de kern van het probleem. De Vlaamse ondernemers hebben van deze langdurige crisis nu met behulp van vooral De Wever gepoogd om niet alleen Wallonië te dwingen om de eigen broek op te houden, maar ook om de solidaire welvaartsstaat op te doeken. Dit onder de roep van Vlaamse centen in Vlaamse zakken houden en door de mensen proberen wijs te maken dat ze alleen maar belastingen betalen om de luie Walen te pampieren.

Dat De Wever uiteindelijk op een zijspoor is beland, dat heeft ongetwijfeld te maken met het onvermogen van een protestpartij als de N-VA om een stabiele coalitie met de liberalen aan beide zijden van de taalgrens te vormen. Vooral de Open VLD had er alle belang bij om de N-VA de wind uit de zeilen te nemen. Voorts verloor De Wever in ondernemerskringen zijn geloofwaardigheid door niet tot een akkoord te willen komen. Hij speelde zijn manoeuvreerruimte kwijt toen CD&V besloot hem los te laten. Ook al omwille van politiek lijfsbehoud. Uiteindelijk offerde de MR bondgenoot FDF cynisch op toen uiteindelijk puntje bij paaltje kwam. Zonder het FDF kreeg de MR weer de handen vrij. Om met Di Rupo in zee te gaan zonder zich nog iets aan De Wever gelegen te laten. De MR kreeg een voldoende toegeving: de Franstaligen in de Rand mogen voortaan hun stem op Franstalige lijsten in Brussel uitbrengen. Precies dát was voor zowel de N-VA als het FDF onaanvaardbaar. Het

FDF wilde immers de faciliteitengemeenten in de Rand bij Brussel voegen en de N-VA wilde alle tegemoetkomingen aan de Franstalige inwoners afschaffen. Een patstelling tussen beide partijen. Maar wie overvraagt die krijgt meestal niets. Ook nu weer.

Men kan geen regering vormen zonder eerst een begroting op te stellen. Hier werden na de communautaire breuklijnen ineens ook de sociaal-economische zichtbaar. Zeker toen de “financiële markten” – ofwel de speculanten en hun agentschappen – kritische geluiden lieten horen over de oplopende staatsschuld en het te hoge financieringstekort. Vandaar dat de liberalen liever de groenen niet wilden laten meeliften bij de regeringsvorming. Officieel omdat met de groenen en socialisten samen de balans te zeer naar links zou doorslaan. Alexander De Croo, de man die ooit de “stekker” eruit trok en zo de regering van Yves Leterme ten val bracht, wilde hiermee ook aantonen dat hij het electoraat van Lijst Dedecker (LDD) graag wilde inpalm. Hij wilde de “hardwerkende Vlaming” fiscaal uit de wind zetten door vooral op bezuinigingen en sociale afbraak te hameren. Een snelle “sanering op zijn Belgisch” met de vakbonden op straat stond er meteen aan te komen.

De doelstelling van de uiteindelijk gevormde regering-Di Rupo is dan ook om het financieringstekort onder de magische 3 procent te brengen en de schuldratio net onder de 100 procent van het BBP te houden. Gezien de huidige economische toestand kan die doelstelling alleen maar met de botte bijl worden gerealiseerd. Wat enkel te bereiken is met een financiële operatie van samen 11,3 miljard euro aan nieuwe inkomsten en besparingen. Uiteindelijk hebben de liberalen grotendeels

hun slag thuisgehaald. Want de werkmens zal de factuur van de financiële crisis, het omvallen van de banken, de afkalving van de euro en de economische neergang in Zuid-Europa mogen betalen. De liberalen lachen, want de grote vermogens en inkomens zijn zonder al te veel kleerscheuren uit de confrontatie gekomen. De leaseauto's blijven in het verkeer. Er komt geen vermogensbelasting. Kortom, de veelverdieners die ineens allemaal tot "hardwerkende Belgen" werden gepromoveerd, zijn de dans ontsprongen. Uit dankbaarheid hebben ze allicht massaal ingetekend op de "staatsbons" die de ontslagnemende premier Leterme op de valreep nog de "spaarders" aanbood om de staatskas te spekken.

Het is gemakkelijker om aan 1 miljoen mensen elk 1 euro te laten inleveren dan aan 1 miljardair 1 miljoen euro. Welnu, dat blijkt o.a. nu ook weer uit het volgende plaatje. Het gewone brugpensioen gaat allicht van 58 jaar naar 60 jaar; ofwel na een beroepsloopbaan van 40 jaar. Echter, het eigenlijke brugpensioen is sinds het generatiepact van 2005 trouwens aan het uitdoven. Wie in de regeling zit, moet ook een job aanvaarden. De term "brugpensioen" zelf verdwijnt. De regeling heet voortaan "werkloosheid met bedrijfstoeslag". De wachtuitkering aan werkloze schoolverlaters gaat naar één jaar. De werkloosheidsuitkeringen worden in de tijd sterk degressief. Het tijdskrediet wordt ingeperkt. Er wordt ook wat ongemoeid gelaten. Zoals de automatische koppeling van de indexaanpassingen aan de gestegen kosten van levensonderhoud. Voor velen een heilige koe. Blijkbaar wilden de ondernemers en de liberalen de index alsnog ontzien om in een latere fase alsnog de kat de bel aan te binden.

De vakbonden, die reeds lang in het defensief zijn, mobiliseerden meteen tegen deze sociale achteruitgang. Op vrijdag 2 december stroomden ongeveer 50.000 betogers in Brussel samen om te protesteren tegen de toekomstige federale maatregelen. Zal dat voldoende zijn? Ongetwijfeld niet. Uiteraard moeten we afwachten of met deze protestacties ook een basis voor mogelijke stakingsacties wordt gelegd. De angst leeft dat de komende tijd nog lijken uit de kast kunnen vallen. De crisis van de euro wordt immers gebruikt als de stok achter de deur om de welvaartsstaat verder te slopen. Het

sociaal protest zal daarom doorzien. Wie voelt zich daarbij verantwoordelijk voor de huidige financiële crisis? Die kon alleen door de bankiers met medewerking van de regeringen mogelijk als gevolg van de liberalisering van de financiële markten zijn veroorzaakt. Voorts weet ook iedereen dat belasting betalen voor de domkoppen is. Kijk maar naar de vele multinationals die, omwille van de belastingvoordelen, in België zijn neergestreken. Dat is óók het gevolg van de belastingconcurrentie binnen de EU.

Helaas, maar deze nieuwe regering wil met deze logica niet fundamenteel breken. De notionele interestaftrek wordt enkel wat afgetopt: een aftrekpercentage dat van 3,425 naar 3 procent daalt en het overdragen van niet-opgebruikte aftrekken wordt beperkt. De vrijstelling van de gerealiseerde meerwaarden op aandelentransacties geldt nog enkel voor bedrijven die deze aandelen minstens een jaar vasthouden. Uiteraard wordt hier niet met de neoliberale politiek gebroken. Men gaat gewoon door met het verder "financialiseren" van de welvaartsstaat. Niet voor niets heeft Johan Vande Lanotte, al voordat de formatie in de eindsprint zat, geroepen dat de "derde pijler" voor de pensioenen moet worden veralgemeend. Over het volpompen van het zogenaamde "zilverfonds" echter geen woord.

De druk neemt intussen toe. De internationale instellingen (OESO, Wereldbank, EU) hebben reeds lang aangedrongen op "fundamentele hervormingen" van zowel de welvaartsstaat als van de loonvorming. De index ligt onverminderd onder vuur. In ondernemerskringen praat men graag over het "Duitse model" dat geen minimumloon of index kent. Dat is overigens het stokpaardje van zowel Voka als uiteraard van de N-VA.

Hoe lang deze regering het zal uithouden, is uiteraard onbekend. Tot de zomer van 2014? Gezien het brede spectrum van een "nationale coalitie" zullen er intern zeker de nodige spanningen ontstaan. Voorts werpen de gemeenteraadsverkiezingen van oktober 2012 hun schaduw vooruit. In Vlaanderen lijkt de N-VA in de meeste gemeenten alleen te willen opkomen in de hoop zo de huidige populariteit in mandaten te verzilveren. Het wordt vooral uitkijken naar Antwerpen en Gent waar

respectievelijk De Wever en Siegfried Bracke de rol van de uitdager van de uit-tredende coalitie zullen spelen. Blijkbaar in paniek heeft Patrick Janssens daarom al een kartel met CD&V gesloten.

Door de vorming van de regering-Di Rupo zit de N-VA echter federaal in de oppositie en is het alsnog onduidelijk hoe De Wever zijn geloofwaardigheid kan behouden. Het is best mogelijk dat de komende tijd de andere partijen zullen proberen om de ballon van De Wever te laten leeglopen. Ten slotte is het ook leuk te lezen wat *The Economist* (3-9 december 2011) rond de vorming van de regering-Di Rupo noteerde: de euro-crisis heeft de ene na de andere Europese regering ten val gebracht, maar in België hebben de speculanten en de eurocraten ervoor gezorgd dat er een nieuwe regering in het zadel is geholpen. Zo kan men het ook zien. De internationale instellingen en de buurlanden zullen daarom alles in het werk stellen om deze regering van de laatste kans zo lang mogelijk in het zadel te houden.